

Vzkříšení IQ 151 aneb RVHP opět po dvaceti letech v akci.

Autor: Mobi

Věnováno všem pamětníkům oněch časů socialismu, RVHP a krásných 8-mi bitů, které jsou dnes tolik opečovávány a tolik hýčkány.

Budu vyprávět svůj příběh o mých zkušenostech s IQ 151.

Je to už hodně dávno, co jsem poprvé usedl ve školní lavici SOU elektrotechnické v Ostravě a po zazvonění začal předmět „základy automatizace“.

Nikdy jsem tehdy ani netušil, co bude následovat a co si pod tímto pojmem mám představit, snad nějaké poloautomatické mechanické stroje, či co... přišla učitelka a začala do nás hustit jakési OR, NOR, AND a co to je čip a spínače... dvojkovou soustavu...

Hlava mi šla kolem. Hodina minula hodinu až jednoho dne nám začala učitelka cosi hustit o programovacím jazyku BASIC.

Co to zas je? Pomyslel jsem si. A začala s vysvětlováním a při tom nám slíbila, že příští hodinu půjdeme do výpočetky (tj. učebna výpočetní techniky) a tam že má počítače. A právě tam si v praxi oʔukáme, co je to vlastně ten Basic. Těšil jsem se na další hodinu, protože malovat samé hradla a převádět různé čísla do dvojkové soustavy nebylo pro mě zrovna to pravé ořechové.

Tak nastal den D a čekali jsme ve třídě až zazvoní... přišla učitelka a povídá: „Tak děcka, aktovky nechejte tady, berte si jenom sešity a péro :o)“, tak jsme se sebrali a šli za ní. Na chodbě jsem poprvé uviděl dveře a nich napsané: „Učebna výpočetní techniky“. Odemkla dveře a za nimi ještě jedny dveře... jako trezor, pomyslel jsem si.

To co jsem spatřil v následujících sekundách bylo asi toto: „Proboha, co to je? To jsou jako ty počítače jo? Ježíš marja, to snad ne, co to jsou za brikety žluté velké ošklivé vždyť v tom jsou ještě určitě elektronky!“ Sedl jsem si za jednu žlutou briketu, protože jsem musel.

Nechápal jsem. Elektronky jsou v tom a má to na klávesnici LED diodu? To je divné spojení – elektronka a ledka.

Pořád mi to vrtalo v hlavě. (Po nějakém čase jsem od této teorie lamp v IQ 151 upustil, i když soudruzi i tohoto byli schopni – dát do zdroje místo diod elektronkový usměřňovač). Na televizi Merkur svítilo zajímavé BASIC G READY a pod ním blikal splašeně bílý kurzor, který mi dělal zle na oči.

Ještě jsem si všiml velmi divného názvu na žluté potvoře: IQ 151...hmmm.... Tak to je tak chytré? Vrtalo mi to v hlavě.

„Co s tím mám jako dělat?“ Zeptal jsem se učitelky a ta mi říkala, že program se píše po řádcích a tak dále...

Nechápal jsem nic. S hodiny jsem odešel zklamaný a s koulí v žakovské.

Další hodinu jsem tam seděl zas. Učitelka kdesi pendlovala s modulama pro IQ a nakonec někam odešla a já kružítkem co jsem měl nabroušené v pouzdru ryl do té škatule jménem IQ 151 slova „NENÁVIDÍM POČÍTAČE !“.

Za chvíli se uča vrátila a zeptala se: „Děcka, nechcete někdo tisknout ? Budu tisknout !“ všichni jsme se otočili za ní a viděli ji sedět za ikvéčkem s obří disketou 8 a tiskárnou velkou jako popelnice.

Když jsme to uviděli, šel s toho strach. Všichni najednou jsme řekli „Ne, nechceme nic tisknout.“ A ulevilo se nám.

Klid netrval příliš dlouho. Na obrazovce mi svítilo 10 PRINT „MAREK“ a v tom se ozvalo za mými zády něco jako automatická pračka z romovky. Byl to náhon 8-mi palcových

disket...uběhlo pár sekund a vstanul jsem ze židle podělaný strachy, protože se ozvalo hrozné Zzzzzzzzzzzzzz rrrrrrr...ZZZZZZZZzzzzzzzzzzzz a s popelnice začal vyjíždět papír. „Tisknu“, řekla učitelka a já jsem se uklidnil, protože mě to asi nepokouše, řekl jsem si.

Další hodinu jsme se učili o podmíněných a nepodmíněných skocích GOTO a GOSUB. „Za 5“. „Budeš po vyučování“, sdělila mi učitelka.

Na protest toho jsem si na sešit (který vlastním mimochodem do dnes) napsal fixem a černě orámoval nápis NENÁVIDÍM POČÍTAČE.

To jsem neměl dělat. Byl jsem po vyučování ne hodinu, ale rovnou dvě. Nejdříve s kamarádem, který tam byl ze zájmu o IQ 151 a já, co jsem měl vůči IQ averzi, či jak bych to pojmenoval. Asi za půl hodiny mě opustil kamarád a já tam zůstal úplně sám s mou učitelkou.

Seděl jsem na židli, přede mnou žluto černá potvora jménem IQ 151 a za mnou... učitelka.

„Tak dělej piš... 10 PRINT...“ Začal jsem vyřukávat slovo PRI když najednou mi na krku cosi zavanulo. Nevšímal jsem si toho. Ale když jsem dopsal 10 PRINT všiml jsem si, že mě krk svíjí učitelčiny prsa. Byl jsem v pasti!

Přede mnou odporná IQ klávesnice, po stranách monstrum tiskárna s 8 mechanikou, za mnou obří prsa nasoukané na mém krku. Zavolal jsem Pomóóóoc, ale nikdo nikde.

Nemohl jsem se pohnout ani dopředu, ani dozadu. „Co je ? Co řveš ?“ zavřeštěla na mě učitelka.

„Co šílíš, já si zapomněla brýle, tak se musím předklánět, abych na to viděla, co tam píšeš !“

Uf, ulevilo se mi. Stačilo mi, že jsem byl znásilňován íkvěčkem a né tak ještě silně navoněnou čtyřicítkou s velkýma prsama. Když jsem to příští den vyprávěl tomu kamarádovi, nechtěl tomu věřit a říkal mi „Blbost!“... kdo nevěří, neuvěří.

Ještě mám jeden zážitek, kdy kamarádi vytahovali za jízdy IQ 151 v zadní stěně moduly s Basicem a převraceli je naruby.

A nejzajímavější opravdu bylo, že po opětovném otočení modulu to IQ ještě jelo v pořádku! Nechápal jsem.

Dorazilo mě, když jeden můj spolužák vrazil do IQ 151 kde je zdroj šroubovák a plnou silou ho tam zapíchnul.

Obraz se zatřepal, ale IQ jelo dál. To snad není pravda... řekl jsem si, to musí být stavěné na 3 světovou!

Nikdy jsem ale nic já osobně takového brutálního nedělal, protože jsem měl strach. Přitom oni všemu rozuměli a já ničemu.

Neměli totiž důvod na IQ tolik zuřit. Ale byli to krásný časy... pak jsem si sehnal Didaktika M a bylo. Najednou jsem pochopil vše a doma v klidu. A umím to do dnes. Na mém školním sešitu Základů Automatizace zmizela předpona NE návidím počítače na NÁ vidím počítače. Vrcholem mé dovednosti byli Windows na Didaktiku M + D40.

Překonal jsem nejen učitele, ale i sám sebe. Škoda jen, že ty časy 8-mi bitů jsou pryč...

Léta ubíhali...

Jednou v práci (pracuji jako servisní mechanik mobilních telefonů Nokia) jsem se s kamarádem bavili o starých počítačích a došlo i na to, co jsem zde už odvyprávěl o IQ 151. Strašně jsme se tomu smáli. A říkám mu: Jó od té doby jsem si na Didaktiku postavil tolik modulů a vylepšení, radič na FDD, tiskárnu atd... kdybych mohl tak ještě jednou mít to IQ 151...opatřoval bych jo svátost jako připomínku těch krásných časů.

A co se nastalo. Druhý den mi kamarád donesl IQ 151 i s plnou výzbrojí – tedy IQ 151, modul Basic G, Video 32 a Grafik.

Byl jsem celý šťastný a jsem do dnes! Jsem mu za tento dar moc vděčný a slíbil jsem mu, že IQ 151 bude v dobrých rukou – a je!

Přišel jsem domů prohlý s několika kilovým Iqčkem a honem ho zapojil k TV a do sítě.

A...chvíle napětí... a...nic.

Jen temno a po chvíli samé kuličky a kliky háky na monitoru... zesmutněl jsem.

Vysunul jsem modul Basic G a zjistil jsem, že IQ jede alespoň v režimu Monitor, kde se dá ale jen programovat ve strojáku – spíše pouze zápisem hexa čísel do ramky. Modul Basic G byl mrtev.

Po otevření modulu Basic G a strhnutí krásně lepkavých kožek na EPROM jsem zjistil, že v jedné ze šesti EPROM sdělano v CCCP je pod okénkem u čipu i vlas asi nějaké rusky, která vyráběla tyto IO. Tento zatavený vlas přímo v čipu! bude asi příčinou nefunkčnosti modulu Basic G, jelikož ostatní LS IO jsem v tomto modulu vyměnil za nové a stejně nic. Sháněl jsem tedy modul Basic G dva roky a sehnal jsem! Tento rok IQ 151 ožilo naplno. Přišel mě sice na 800 korun (ten modul), ale zážitek to teda byl. Po zasunutí do IQ 151 jsem stisknul vypínač a co se nestalo.

Obrazovka Monitoru potemněla... ubíhají vteřiny.... Asi za 10 sekund !!! se objevil nápis BASIC G READY.

To je neuvěřitelné, měl jsem velkou radost !!! Ale to napětí a atmosféra houstla s každou vteřinou.

Probudí se modul s paměťmi vyrobeno v CCCP...vydrží, přežijou?

IQ 151 dnes startuje již po vteřině. Paměti se probudili a rozcvičili. Proud se navalil do CPU 8080 a ruské EPROMY se hbitě zahřáli, éra sovětského svazu a RVHP součástek, socialismus, Lenin, Stalin, Brežněv, Husák ty léta nazpět... to vše jakoby najednou znovu ožilo a cítím se u toho tepla ze sovětského svazu naprosto perfektně a přeji ten pocit každému 8-mi bitovému fandovi.

IQ 151 je dnes v mé péči plně schopné práce. Teď sháním dalším moduly jako je Pascal, nebo kazetový magnetofon Tesla M710A, který kdysi byl standardní periférií k IQ, či FDD. Mám doma i diskety 8 se systémem CP/M. Ale mechaniku nikoliv.

Tuto sestavu používám denně pro zábavu a každodenní radost, dokonce zájemce (děti) učím na IQ 151 programovat v Basicu pro zábavu.

Pokud někdo máte nějaké moduly k IQ 151, nebo nějaké periférie, nabídněte, budou v dobrých rukách a uschovány pro další generace. Kamarád mi vyrobí časem modul pro Eprom, aby se mohli zálohovat data a aby tento skvost socialismu přežil mnoho dalších let. (Programový náboj v Eprom pamětech postupem času od doby naprogramování mizí a asi po 20-ti letech klesne o 20-30% a nikdo neví, co bude za dalších 10 – 20 let.) Několik slov od konstruktéra IQ 151, se kterým jsem se nedávno zkontaktoval cituji:

Co se týče spolehlivosti, pokud je to poslední série, tak měla posílené zdroje a dobré epromy, takže vydržela hodně. U starších sérii byly slabší diody ve zdroji, ty by se daly nahradit (je to běžné Gratzovo zapojení), těžko by se dala nahradit klávesnice, tu už asi nikdo neudělá. Jinak by to mělo být ještě po těch letech v pořádku. Máte-li k tomu moduly (Basic, grafika apod.), platí totéž - pokud to přežilo dosud, půjde to ještě nějaký rok. Ostatní součástky se už neseženou, nicméně se nestávalo, že by odešla například klávesnicová štěnice.

Více Vám asi nepomohu.

Dokonce jsem pátral po minulostech IQ 151 dál. Psal jsem si s dalšími konstruktéry o IQ 151. Za účelem příslibu péče a zachování IQ 151, získání nějaké dokumentace, pro případ opravy atd... Odpověď mi přišla tato:

Bohužel divize výpočetní techniky bývalého státního podniku ZPA Nový Bor byla v porevoluční době zlikvidována bez náhrady. Tento výrobní program žádná firma nepřevzala. V současné době nám ani není známo, kdo by se těmito počítači zde v Novém Boru či okolí zabýval.

Závěr.

Je velmi zajímavé, že soudruzi veškerou dokumentaci o IQ 151 stačili těsně po revoluci zničit.

Je to škoda, asi se styděli za IQ. Udělali ale velkou chybu. Nikdo nebude mít schéma k IQ 151.

Nikdo tehda asi netušil, že si toho, co jsme kdysi my, Češi dovedli poskládat bude někdo vážit.

Co nám dnes zbylo s Tesly? Dneska je všechno zahraniční, součástky, karty, odpory, prostě vše do PC, myši, klávesnice.

Ach, kde jsou ty časy kancelářských strojů, Tesla, kde se vyráběli TTL obvody, kde jsou ti programátoři, kteří dokázali

programovat ve strojáku a stačilo jim pár kilobajtů ramky....

Dnes, kdy ani Gigabajtové CPU s Giga RAM neuspokojí herní nároky některých rozmazlených malých spratků, kteří neví ani co to je TTLko, natož i8080 a zbrkle kopou do bedny PC, jelikož je to zdechlé....

Někdy se mi chce s takových lidí brečet a zvracet dohromady.

Dnešní některé programátory bych přirovnal ke cvičeným gorilám.

Nedávno jsem na freegame.cz našel arkanoida. Známa to hra všem.

Zděšení ! Je vyžadováno 300 MHz CPU a 64 MB RAM a Windows XP !!!

Toto, že jsou programátoři jo? Těch, že si máme vážit? Já tedy ne, nikdy !!!

Vztah k 8-mi bitům je totiž nenahraditelný a dnešní PC je studené.

Vážme si toho, že máme dar, který jsme si zažili. Že jsme zažili stavy údivu, napětí, tvůrčí dovednosti, elektroniky a pravému vztahu k počítači.

Některé součástky Tesla a CCCP mám doma v zásobě.

(Stabilizátory, TTL obvody, CPU MHB 8080, 8255, paměti RAM, diody, EPROMY).

IQ 151 je u mě doma „relativně“ v bezpečí.

Takže s IQ 151 na věčné časy a nikdy jinak !

Mobi.

IQ 151 dnes můj věrný miláček, kdysi můj úhlavní nepřítel.

-
- Zákl. skříň CPU/Frekvence: 8080A/2 Mhz - 16220 Kčs
 - ROM: 6 K (EPROM) - 3427 Kčs
 - RAM: 32 KB - 2576 Kčs
 - Kazetový magnetofon TESLA M710A - 4160 Kčs
 - Černobílý TV přijímač Diamant - 2780 Kčs
 - Příručka Basic 6 - 19 Kčs
 - CENA SESTAVY V ROCE 1985: 29182 Kčs